

Kompetanseheving i utdanningsforskningsmiljøene

Hebe Gunnes

Arbeidsnotat 5/2013

NIFU

Arbeidsnotat 5/2013

Utgitt av Nordisk institutt for studier av innovasjon, forskning og utdanning
Adresse PB 5183 Majorstuen, NO-0302 Oslo. Besøksadresse: Wergelandsveien 7, 0167 Oslo

Oppdragsgiver Norges forskningsråd
Adresse Postboks 2700 St. Hanshaugen, 0131 Oslo

www.nifu.no

Forord

Dette arbeidsnotatet er utarbeidet på oppdrag fra Norges forskningsråd, og er et innspill til sluttevalueringen av PraksisFOU (2005-2010) og midtveisevalueringen av Utdanning2020 (2009-2018). Hebe Gunnes har stått for bearbeiding av datamaterialet, og har utarbeidet notatet. Ole Wiig har bistått med kommentarer til teksten.

Oslo, 15.02.2013

Susanne L. Sundnes
Forskningsleder

Hebe Gunnes
Seniorrådgiver

Innhold

1	Innledning	7
1.1	Definisjoner	7
1.1.1	Utdanningsforskning	7
1.1.2	Kompetanseheving	8
1.2	Enheter med utdanningsforskning	9
1.2.1	Gruppering av utdanningsforskningsenhetene	9
1.2.2	Organisatoriske endringer i UoH-sektoren mellom 2005 og 2011	11
1.3	Utdanningsforskning på barnehageområdet	12
1.3.1	Miljøer med barnehageforskning	12
1.4	Metode	13
1.5	Notatets oppbygging	14
2	Kompetanseheving ved utdanningsforskningsenhetene	15
2.1	Noen bakgrunnstall	15
2.2	Stillingsstrukturen ved utdanningsforskningsenhetene	16
2.2.1	Utdanningsforskningsenheter ved universitetene	16
2.2.2	Utdanningsforskningsenheter ved høgskolene	17
2.2.3	Utdanningsforskningsenheter i instituttsektoren	18
2.3	Stillingsstrukturen blant utdanningsforskerne	20
2.3.1	Utdanningsforskere ved universitetene	20
2.3.2	Utdanningsforskere ved høgskolene	21
2.3.3	Utdanningsforskere i instituttsektoren	21
2.4	Doktorgradskompetanse blant utdanningsforskerne	22
3	Kompetanseheving på barnehageområdet	25
3.1	Stillingsstrukturen ved barnehageforskningsenhetene	25
3.2	Stillingsstrukturen blant barnehageforskerne	28
3.3	Doktorgradskompetanse blant barnehageforskerne	29
4	Oppsummering	31
	Referanser	33
	Vedleggstabeller	35
	Tabelloversikt	44
	Figuroversikt	45

1 Innledning

Denne kommenterte figur- og tabellsamlingen ser på stillingsstrukturer og formalkompetanse, det vil si avlagte doktorgrader, for personalet ved norske utdanningsforskningsmiljøer i 2005 og 2011. Notatet er utarbeidet på oppdrag fra Forskningsrådet, og er et innspill til de pågående evalueringene av Forskningsrådets tre store utdanningsforskningsprogram som har vært aktive i perioden: Sluttevaluering av **PraksisFoU** (2005-2010), midtveisevaluering av **Utdanning2020** (2009-2018) og gjennomgang av **PRAKUT** (2010-2014). Kun PraksisFoU og Utdanning2020 er med i den videre gjennomgangen, da PRAKUT ikke hadde utbetalt midler da den siste kartleggingen av ressurser til utdanningsforskning ble gjennomført i 2009.

Formålet med gjennomgangen er å undersøke om det har funnet sted en kompetanseheving blant personalet ved utdanningsforskningsmiljøene mellom 2005 og 2011 og om dette kan relateres til Forskningsrådets utdanningsforskningssatsinger.

Utdanningsforskning på barnehageområdet undersøkes spesielt i dette notatet. Barnehageforskning har vært et satsingsområde for Kunnskapsdepartementet etter at det statlige ansvaret for barnehagene ble tillagt departementet i 2005 og er en integrert del av PraksisFOU.

1.1 Definisjoner

1.1.1 Utdanningsforskning

Opplysninger om innsatsen innenfor utdanningsforskning ved universiteter, høyskoler og i instituttsektoren er samlet inn via FoU-statistikkens spørreskjema for årene 2009 og 2011.¹ I 2007 og 2009 ble det dessuten gjennomført kartlegginger med et eget spørreskjema som spurte om finansieringen og innretningen av utdanningsforskningen. Enhetene ble også bedt om å oppgi navn på forskere/faglig ansatte som deltok i utdanningsforskning, slik at spesielle kjennetegn ved populasjonen av utdanningsforskere kunne kartlegges.

Totalt ble det utført utdanningsforskning for 820 mill. kr ved landets universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter i 2009. Offentlige midler finansierte 95 prosent av utdanningsforskningen, og basisbevilgningen var den viktigste finansieringskilden ved universiteter og høyskoler. Ved forskningsinstituttene var departementene den viktigste

¹ Tall for innsatsen innenfor utdanningsforskning i 2011 foreligger ikke i skrivende stund.

finansieringskilden, fulgt av Forskningsrådet (inklusive basisbevilgning fra Norges forskningsråd). Sett under ett, var Forskningsrådet den nest viktigste finansieringskilden av utdanningsforskning i 2009, og rådet finansierte om lag 11 prosent av utdanningsforskningen dette året.

Definisjonen som er lagt til grunn for kartleggingen av utdanningsforskning i 2009 lyder som følger:

Utdanningsforskning er et flerfaglig og tverrfaglig forskningsfelt som studerer forhold vedrørende undervisning, læring, ledelse og styring på alle nivå¹ og undervisningssystemer, inklusive læremidler og tekniske hjelpemidler i utdanningstilbudene. Utdanningsforskning kan være rettet mot ulike formål, som sosiale forhold, arbeidsforhold, offentlig forvaltning og allmennvitenskapelig utvikling, i tillegg til utdanningsforhold.

¹ Omfatter også barnehager

(Kilde: Kunnskapsdepartementet)

1.1.2 Kompetanseheving

Notatet skal se på kompetanseheving ved enheter med utdanningsforskning, samt personale som deltar i slik forskning. Dette gjøres gjennom å undersøke stillingsstrukturer ved miljøene i 2005 og 2011, for å se om enhetene har fått økt kompetanse gjennom flere tilsatte i professor-, førstestillinger og postdoktorstillinger i perioden.

For å få en professorstilling i Norge, må man tilkjennes professorkompetanse. Dette gjøres enten ved at man søker på en utlyst professorstilling, eller gjennom å søke personlig opprykk til professor etter kompetanse. Det er flere nivåer for kompetanseopprykk i det norske universitets- og høgskolesystemet. Universitets- og høgskolelektorer kan søke opprykk til førstelektor. Førsteamanuensisstilling krever «doktorgrad eller kompetanse på tilsvarende nivå dokumentert ved vitenskapelig arbeid av samme omfang og kvalitet», og amanuenser, førstelektorer og universitets- og høgskolelektorer som avlegger doktorgrad kan får opprykk til førsteamanuensis.² Tilsvarende gjelder også høgskolelærere som rykker opp til høgskolelektor når de avlegger hovedfag/mastergrad.³

Formalkompetanse kan blant annet måles i andelen av de tilsatte i forskerstilling og faglig stilling som innehar en doktorgrad. Vi vil derfor se på doktorgradsandelen i 2005 og 2011 for å undersøke i hvilken grad det har vært vekst i formalkompetansen ved

² Kriterier for ansettelse og opprykk i forsknings- og undervisningsstillinger er beskrevet i en egen forskrift til Universitets- og høgskoleloven, se <http://www.lovdata.no/for/sf/kd/xd-20060209-0129.html#1-5>. Søknad om opprykk til professor behandles av en sakkyndig komité. Professorkompetanse forutsetter betydelig vitenskapelig produksjon utover det som kreves til en doktorgrad, og forskningen skal være av høy kvalitet og vise både bredde og dybde. Også for opprykk til førstelektor bedømmes søknaden av en sakkyndig komité med bakgrunn i forsknings- og utviklingsarbeid eller kunstnerisk utviklingsarbeid, samt spesielle kvalifikasjoner innenfor undervisning eller annen pedagogisk virksomhet.

³ Høgskolelærere er ikke inkludert i Forskerpersonalregisteret, da de ikke har FoU som en del av sin arbeidstid og stillingen heller ikke krever høyere utdanning på hovedfags-/masternivå. Høgskolelærere vil først bli registrert i Forskerpersonalregisteret når de oppnår høgskolelektorstilling.

utdanningsforskningsmiljøene og for utdanningsforskerne. NIFUs Forskerpersonalregister⁴ inneholder opplysninger om doktorgrader avlagt ved et norsk lærested, samt år for avlagt doktorgrad.⁵ Vi kan dermed undersøke hvor mange doktorgrader som er avlagt mens utdanningsforskningsprogrammene har vært aktive.

1.2 Enheter med utdanningsforskning

Utgangspunktet for hvilke enheter som skal inkluderes i denne gjennomgangen, er de 145 miljøene som deltok i kartleggingen av utdanningsforskning i 2009. Vi grupperer enhetene etter omfang av utdanningsforskning, og dernest etter hvorvidt de har mottatt forskningsmidler fra Utdanning2020 (U2020) og PraksisFoU (PFOU) eller ikke. Bakgrunnen for at vi ønsker å skille mellom enheter med stor og middels andel utdanningsforskning av total FoU-innsats er en idé om at omfanget av utdanningsforskning har betydning for kompetanseutviklingen på feltet.

1.2.1 Gruppering av utdanningsforskningsenhetene

44 av utdanningsforskningsenhetene oppga at de hadde en stor andel utdanningsforskning i 2009, det vil si at mer enn halvparten av FoU-innsatsen var utdanningsforskning. Samtidig rapporterte 29 av miljøene mellom 20 og 49 prosent utdanningsforskning, noe vi her kategoriserer som en middels andel utdanningsforskning. Enheter med mindre enn 20 prosent utdanningsforskning av total FoU-innsats må sies å ha en liten andel utdanningsforskning. Der enheten har oppgitt at utdanningsforskning utgjorde mindre enn 20 prosent av FoU-innsatsen, anser vi at utdanningsforskningen er en så liten del av virksomheten at det ikke gir mening å se på konsekvensene av satsingen knyttet til kompetanseheving. Her har vi gjort unntak for instituttsektoren, hvor vi inkluderte alle enheter med en andel utdanningsforskning på minimum 15 prosent.

Som utgangspunkt for gruppering av miljøer har vi fått oversikter fra Forskningsrådet med prosjektporteføljene til PFOU og U2020. I alt ble det tildelt forskningsmidler til 32 prosjekter gjennom PFOU i den perioden programmet var aktivt; disse gikk til 23 miljøer. U2020 har tildelt midler til 19 forprosjekter ved 14 miljøer, og frem til og med 2012 er det tildelt midler til 21 forskningsprosjekter ved 17 forskningsmiljøer. Det er overlapp mellom hvilke enheter som har mottatt midler fra de to programmene, så i alt omfatter utvalget 40 enheter ved 20 læresteder. Av disse enhetene deltok 35 i kartleggingen av utdanningsforskning i 2009, mens ytterligere to enheter rapporterte om utdanningsforskning i 2007, men ikke i 2009. Dermed er det tre miljøer der vi ikke har opplysninger om omfanget av utdanningsforskning ved enheten enten i 2007 og/eller 2009. Ett av miljøene, Skådalen kompetansesenter, er ikke inkludert i FoU-statistikken. Vi har dermed ikke data om personale ved senteret.

Blant de 37 enhetene som deltok i kartleggingen, og som hadde mottatt midler fra U2020 eller PFOU, varierte andelen utdanningsforskning fra 3 til 100 prosent. Ved noen av miljøene

⁴ Forskerpersonalregisteret er en database over personale som deltar i FoU ved universiteter, høyskoler, helseforetak, forskningsinstitutter og andre institusjoner med FoU og inngår som en del av den nasjonale FoU-statistikken. Forskerpersonalregisteret inneholder data på individnivå og omfatter forskere/personer i faglige stillinger, i tillegg til høyere teknisk/administrativt personale og ledere. Personene som er med i registeret, innehar en stilling som krever kompetanse på masternivå eller høyere. Stillingskoder benyttes til å identifisere forskere. Registeret inneholder opplysninger om kjønn, alder, utdanning på master/hovedfagsnivå, doktorgrad, stilling, stillingsprosent, arbeidssted (lærested/fakultet/ institutt) og arbeidsstedets fagområdetilknytning.

⁵ For doktorgrader avlagt i utlandet innhentes opplysninger i noen tilfeller fra personaloversiktene, samt via FoU-statistikkens spørreskjema. Vi kontrollerer hvert år nye professorer og førsteamanuenser som står uten doktorgrad i Forskerpersonalregisteret for å undersøke om disse har en utenlandsk grad, og har relativt god oversikt over disse.

var med andre ord utdanningsforskning en sentral del av virksomheten, ved andre var utdanningsforskningen en relativt marginal aktivitet.

Vi har i denne gjennomgangen valgt å dele inn miljøene i fire grupper etter hvorvidt de har mottatt midler fra Forskningsrådet, samt hvorvidt utdanningsforskning utgjorde en stor eller liten andel av total FoU-innsats i 2009:

- *Mottatt midler, stor andel utdanningsforskning:* 19 av miljøene som mottok midler fra U2020 og PFOU oppga at 50 prosent eller mer av FoU-innsatsen var utdanningsforskning. Det dreier seg primært om pedagogiske institutter ved universitetene, store lærerutdanningsmiljøer ved høyskolene i tillegg til Dronning Mauds minne høyskole for førskolelærerutdanning.
- *Mottatt midler, middels andel utdanningsforskning:* De øvrige 18 enhetene som mottok midler oppga andeler mellom 3 og 46 prosent. Alle forskningsinstituttene i instituttsektoren som mottok midler er i denne kategorien, sammen med alle enheter ved Universitetet i Bergen. En del høyskoleavdelinger der lærerutdanning inngår som en del av virksomheten er også i denne kategorien.
- *Ikke mottatt midler, stor andel utdanningsforskning:* Dette omfatter 24 enheter som oppga at utdanningsforskning utgjorde mellom 50 og 100 prosent av FoU-innsatsen i 2009, men som ikke mottok bevilgninger fra Forskningsrådets utdanningsforskningsprogrammer. Her inngår lærerutdanningene som ikke har deltatt i U2020 eller PFOU, samt en del sentre med stort innslag av pedagogikk.
- *Ikke mottatt midler, middels andel utdanningsforskning:* Her inngår 19 enheter som ikke mottok midler, og som oppga en utdanningsforskningsandel på mellom 20 og 49 prosent. Dette dreier seg om UoH-enheter som har hovedtyngden av sin FoU-innsats innenfor felter som sosial- og helsefag, økonomi, kunst og teknologi, i tillegg til noen mindre regionale forskningsinstitutter.

Vi vil i fremstillingene dele enhetene inn i tre institusjonstyper, etter samme modell som i kartleggingene fra 2007 og 2009: universiteter, høyskoler og instituttsektor. Bakgrunnen for denne inndelingen er først og fremst ulikheter i stillingsstruktur, samt organisering av FoU-innsatsen.⁶

Statlige høyskoler utgjorde den største institusjonsgruppen i utvalget, fulgt av universitetene, se tabell 1. Ved vitenskapelige høyskoler med flere inkluderer gjennomgangen kun seks miljøer. I kartleggingene av ressurser til utdanningsforskning som ble gjennomført i 2007 og 2009, ble disse enhetene gruppert sammen med de statlige høyskolene. Det vil vi også gjøre her.

Ser vi på de fire kategoriene som enhetene er inndelt i, finner vi at samlet antall enheter i hver kategori er relativt lik, men det er forskjeller på hvordan miljøene fordeler seg på institusjonstype. Det var for eksempel ingen av miljøene i instituttsektoren som mottok midler fra PFOU og U2020 som oppga at mer enn halvparten av FoU-innsatsen var utdanningsforskning i 2009.

⁶ Ved universitetene er FoU en definert del av det vitenskapelige personalets arbeidstid, mens man i høyskolene i større grad må søke om forskningstid. Ved forskningsinstituttene har det faglige personalet flere andre oppgaver enn FoU, og forskningen er i større grad anvendt enn ved universitetene og høyskolene.

Tabell 1 Antall enheter som er med i gjennomgangen etter institusjonstype og hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU og U2020.

	Mottatt midler, stor andel utdanningsforskning	Mottatt midler, middels andel utdanningsforskning	Ikke mottatt midler, stor andel utdanningsforskning	Ikke mottatt midler, middels andel utdanningsforskning ¹	Totalt antall enheter
Instituttsektoren	0	8	2	3	13
Universiteter	7	7	10	6	30
<i>Universitetet i Bergen</i>	0	3	0	2	5
<i>Universitetet i Oslo</i>	3	0	3	0	6
<i>Universitetet i Tromsø</i>	1	0	0	1	2
<i>NTNU</i>	1	0	3	1	5
<i>Øvrige universiteter²</i>	2	4	4	2	12
Vitenskapelige høgsk. m.fl.	1	0	2	3	6
Statlige høgskoler	11	3	10	9	33
Totalt	19	18	24	21	82

¹Inkluderer enheter som oppga at minimum 20 prosent av FoU-innsatsen var utdanningsforskning i 2009.

²Omfatter UMB, Universitetet i Stavanger, Universitetet i Agder og Universitetet i Nordland.

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

En oversikt over hvilke miljøer som inngår i hver kategori, finnes som vedleggstabell V.1 til V.4.

1.2.2 Organisatoriske endringer i UoH-sektoren mellom 2005 og 2011

Grunnet omorganiseringer i universitets- og høgskolesektoren i perioden 2005–2011 er det komplisert å følge utviklingen i personalsammensetningen. Utgangspunktet for gjennomgangen er de enhetene som eksisterte da kartleggingen av utdanningsforskning ble gjennomført i 2009. Vi har dernest identifisert enhetene som disse miljøene var en del av i henholdsvis 2005 og 2011, og sett på kompetanseheving i perioden.

Organisatoriske endringer som har medført utfordringer for tilrettelegging av datamaterialet:

- Psykologisk fakultet ved Universitetet i Bergen hadde ikke institutter i 2009 og deltok i kartleggingen av utdanningsforskning på fakultetsnivå. Fakultetet hadde institutter både i 2005 og 2011, og prosjektene i U2020 er forankret på instituttnivå. Vi mangler utdanningsforskningsandel på instituttnivå og må benytte andelen for fakultetet som helhet.
- Institutt for pedagogikk og lærerutdanning ved Universitetet i Tromsø deltok i kartleggingen i 2009. I 2005 var enheten delt i Institutt for pedagogikk ved Universitetet i Tromsø og Avd. for lærerutdanning ved Høgskolen i Tromsø. Begge enhetene inkluderes i tallgrunnlaget for 2005 og klassifiseres som universitet slik at personalet får samme institusjonstilhørighet begge årene.
- Både Universitetet i Agder (UiA) og Universitetet i Nordland (UiN) har fått universitetsstatus mellom 2005 og 2011. I tallmaterialet klassifiseres lærestedene ut i fra den status de hadde i 2009. Det innebærer at UiA regnes som universitet begge år, mens UiN klassifiseres som høgskole. Vi kan ikke se bort i fra at en eventuell

kompetanseheving ved disse lærestedene skjer i forbindelse med endret institusjonsstatus.

- Rokkansenteret er en del av Uni Research, tidligere UNIFOB. Før 2009 var Rokkansenteret en del av Universitetet i Bergen i FoU-statistikksammenheng, men fra og med dette året er Uni Research regnet til instituttsektoren.
- Fem enheter som oppga at de hadde utdanningsforskning i 2009, ble opprettet eller inkludert i FoU-statistikken etter 2005, slik at vi kun har data for perioden 2007-2011. For disse enhetene benytter vi data fra 2007 som sammenligningsgrunnlag, i stedet for 2005.
- En enhet ble opprettet i 2009. Her blir det for kort periode til at det har noen hensikt å si noe om kompetanseheving, slik at denne enheten holdes utenfor utvalget.

1.3 Utdanningsforskning på barnehageområdet

Vi vil avslutningsvis i dette notatet se spesielt på miljøer med utdanningsforskning på barnehageområdet, samt personer involvert i denne forskningen. Utdanningsforskning på barnehageområdet er i kartleggingen av utdanningsforskning fra 2009 definert som ett av 6 forskningsområder på feltet, inndelt med utgangspunkt i Kunnskapsdepartementets interne organisering.

Barnehageområdet var det tredje største utdanningsforskningsområdet i kartleggingen i 2009. Anslagsvis ble 107 millioner kroner brukt på forskning på barnehager i 2009. 42 miljøer oppga at de hadde slik forskning i 2009. Av disse oppga 37 miljøer at utdanningsforskning utgjorde 20 prosent eller mer av FoU-innsatsen.

Bevilgningsoversiktene vi har mottatt fra Forskningsrådet angir også om prosjektene fra PFOU og U2020 gjelder barnehageområdet. Personer som deltok i utdanningsforskning på barnehageområdet, ble merket spesielt i oversikten over utdanningsforskere, og disse oversiktene legges til grunn for å identifisere stillingsstruktur for barnehageforskerne i 2005 og 2011. Det er imidlertid få miljøer som driver forskning på barnehageområdet, slik at vi må bruke en annen kategorisering her enn for de øvrige utdanningsforskningsmiljøene. Vi vil derfor kun skille mellom enheter som mottok midler fra PFOU og U2020, uten å se på om utdanningsforskning utgjorde en stor eller liten del av FoU-virksomheten.

1.3.1 Miljøer med barnehageforskning

Av de 82 miljøene som er inkludert i gjennomgangen av stillingsstruktur og doktorgradskompetanse i dette notatet, hadde litt under halvparten utdanningsforskning på barnehageområdet – totalt 37 miljøer. Over halvparten av disse miljøene ligger ved en høgskole.

13 prosjekter i Praksis FOU's portefølje dreide seg om forskning på barnehageområdet. Tilsvarende var to av U2020s forprosjekter relatert til dette området og seks av forskningsprosjektene. Totalt har 16 miljøer mottatt forskningsmidler til prosjekter på barnehageområdet. I alt 21 enheter som oppga at de hadde barnehageforskning i 2009, har ikke mottatt barnehageforskningsmidler fra U2020 og PFOU.

Mens to tredjedeler av høgskolemiljøene med utdanningsforskning også hadde utdanningsforskning på barnehageområdet, gjaldt dette halvparten av miljøene i instituttsektoren og en tredjedel av universitetsmiljøene. Det var først og fremst miljøer som

oppgå at en stor andel av FoU-innsatsen i 2009 var utdanningsforskning, som også hadde barnehageforskning. Flertallet av disse miljøene var pedagogiske miljøer eller lærerutdanningsmiljøer. Barnehageforskningen foregikk med andre ord primært ved store utdanningsforskningsmiljøer, hvor barnehageforskningen utgjorde en relativt liten del av utdanningsforskningen.⁷

Tabell 2 Antall enheter med utdanningsforskning på barnehageområdet som er med i gjennomgangen, etter institusjonstype og hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.

	Mottatt midler, stor andel utdanningsforskning	Mottatt midler, mindre andel utdanningsforskning	Ikke mottatt midler, stor andel utdanningsforskning	Ikke mottatt midler, mindre andel utdanningsforskning	Totalt antall enheter
Instituttsektoren	0	4	1	2	7
Universiteter	2	1	5	2	10
Høgskoler	8	2	8	2	20
Totalt	10	7	14	6	37

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

Oversikt over hvilke enheter som inngår i gjennomgangen av stillingsstrukturer på barnehageforskningsområdet finnes som vedleggstabell V.5 og V.6.

1.4 Metode

Utgangspunktet for gjennomgangen som gjøres i dette notatet, er forskere/faglig personale ved enhetene der utdanningsforskning utgjorde mer enn 20 prosent av FoU-innsatsen i 2009. Gjennomgangen omfatter i alt 82 enheter ved universiteter, høgskoler og i instituttsektoren. Vi undersøker stillingsstrukturen ved disse enhetene i henholdsvis 2005 og 2011.

Vi vil dessuten se nærmere på utdanningsforskerne ved disse enhetene. Opplysninger om hvem som deltok i utdanningsforskning i 2009 er innhentet ved at enhetene oppga navn på personer i forskerstilling og faglige stillinger som deltok i slik forskning. Deretter er opplysninger om alder, kjønn og utdanningsbakgrunn, samt opplysninger om arbeidssted, hentet fra NIFUs Forskerpersonalregister.

Vi har benyttet disse opplysningene til å se på stillingsstrukturer i 2005 og 2011, samt undersøke andelen av utdanningsforskerne som hadde doktorgrad på disse to tidspunktene. Ved å ta utgangspunkt i oversikten over utdanningsforskere i 2009, gjenfinner vi de samme personene i Forskerpersonalregisterets årganger for 2005 og 2011, og henter opplysninger om stilling og avlagt utdanning.

Kartleggingen i 2009 spurte spesielt om rekruttering til utdanningsforskningsfeltet. I perioden 2008-2009 ble det utlyst ca. 330 stillinger, hvorav ca. 180 faste stillinger og 130 rekrutteringsstillinger. Høgskolene utlyste flest faste stillinger, mens universitetene tilsatte flest rekrutter. Vi har dessverre ikke tall som angir veksten i antall stillinger innenfor utdanningsforskning i perioden 2009 til 2011, men antar at det blant annet i tråd med økt aktivitet innenfor Utdanning 2020 vil være utlyst flere stipendiat- og postdoktorstillinger på feltet. Nye utdanningsforskere i perioden 2009—2011 fanges ikke opp i denne

⁷ 32 av de 42 enhetene med barnehageforskning oppga at denne forskningen utgjorde mindre enn 20 prosent av utdanningsforskningen i 2009 (Gunnes og Vabø 2011).

gjennomgangen. Fra Utdanning 2020 har vi fått en oversikt over rekruttering i prosjekter tilknyttet programmet frem til og med 2012 med navn på 16 doktorgradsstipendiater og 5 postdoktorer. Av disse er 11 med i Forskerpersonalregisteret per 1. oktober 2011.

Enhetene som deltok i kartleggingen i 2009, ble bedt om å oppgi andelen forskning på barnehageområdet av total utdanningsforskning, samt merke forskere/faglig personale som deltok i barnehageforskning spesielt. Disse oversiktene legges til grunn for å identifisere barnehageforskere i 2005 og 2011.

1.5 Notatets oppbygging

Innledningsvis har vi redegjort for metoden som er brukt for å komme frem til datasettet. Dernest er sentrale definisjoner og avgrensninger gjennomgått. I hovedkapittelet ser vi på henholdsvis stillingsstruktur ved utdanningsforskningsmiljøene, samt for utdanningsforskerne. I tillegg presenteres data om doktorgradskompetanse blant utdanningsforskerne. Avslutningsvis kommer et eget kapittel om stillingsstrukturer ved enheter som var involvert i utdanningsforskning på barnehageområdet, samt barnehageforskernes doktorgradskompetanse.

Tallgrunnlaget for alle figurene i notatet gjenfinnes som vedleggstabeller.

2 Kompetanseheving ved utdanningsforskningsenhetene

I det følgende vil vi først gå gjennom resultater fra tidligere undersøkelser. Formålet er å gi noen hovedtall for omfanget av utdanningsforskning, samt oversikt over strukturelle endringer som kan ha innvirkning på kompetanseutviklingen ved utdanningsforskningsenhetene. Deretter beskriver vi kompetanseutviklingen målt i endret stillingsstruktur (2.2) og doktorgradskompetanse (2.3).

2.1 Noen bakgrunnstall

Nesten 2100 forskere/faglig personale ved 145 enheter deltok i utdanningsforskning i 2009. Av disse var 10 prosent professor/forsker 1, mens stipendiatene utgjorde 13 prosent av populasjonen. Totalt 33 prosent av utdanningsforskerne hadde doktorgrad dette året.

Det har i perioden 2005 til 2011 vært noen generelle endringer i stillingsstrukturen ved universitetene og høgskolene. Antall doktorgradsstipendiater totalt har økt fra 3 800 til 5 200 i tråd med nasjonale satsinger. Innenfor samfunnsvitenskap, som er det fagområdet hovedtyngden av utdanningsforskningsenhetene er klassifisert innenfor, har antall professorer økt fra 650 personer i 2005 til 950 i 2011, mens antall førsteamanuenser har økt fra 910 til 1 140. Samfunnsvitenskap er fagområdet med størst vekst i antall personer i vitenskapelige/faglige stillinger, og dette gjenspeiles også ved utdanningsforskningsmiljøene.

Veksten i antall personer i førstestilling har sammenheng med økt kompetanse blant personalet. Flere har fått opprykk gjennom professoropprykkordningen, tilsvarende har universitets- og høgskolelektorer fått opprykk til førstelektor, og det har blitt flere høgskolelektorer fordi mange av høgskolelærerne har avlagt hovedfag/mastergrad. Flere avlegger doktorgrad, og publiseringsaktiviteten har økt etter innføringen av «tellekantsystemet». Utdanningsforskningsprogrammene finansierer flere doktorgradsstipendiater, slik at økt formalkompetanse blant forskerne/det faglige personalet i noen tilfeller kan relateres direkte til disse satsingene. I 2009 var 270 av de registrerte utdanningsforskerne i stipendiatstilling, og av disse var 10 prosent finansiert av Forskningsrådet.

Også for opprykk mellom stillingsnivåer kan programmene ha betydning gjennom publiseringsaktivitet knyttet til prosjektene, men dette er ikke mulig å avdekke gjennom datamaterialet som er tilgjengelig for denne gjennomgangen.

Det er vanskelig å relatere endringer i stillingsstruktur og kompetanse direkte til satsinger på utdanningsforskning, ettersom det har vært en generell vekst på fagfeltet. Vi kan heller ikke utelukke at miljøene som mottar midler gjennom Forskningsrådets satsinger, allerede er sterke miljøer på feltet, og hvor en kompetanseheving ville ha funnet sted uavhengig av disse midlene.

2.2 Stillingsstrukturen ved utdanningsforskningsenhetene

Samlet har det vært en stor vekst i personalet ved utdanningsforskningsmiljøene som inngår i utvalget mellom 2005 og 2011, fra 3 900 tilsatte i forskerstilling/faglig stilling i 2005 til 4 500 i 2011. Den prosentvis største økningen finner vi for stipendiater og postdoktorer/forskere tilsatt i prosjekter.

Universiteter og høyskoler benytter de samme stillingsbetegnelsene, men stillingsstrukturen varierer mellom institusjonstypene. Ved høyskolene er det mange ansatte i lektorstillinger knyttet til profesjonsutdanningene. Universitetsenhetene har gjennomgående flere doktorgradsstipendiater enn høyskolemiljøene, noe som er naturlig ettersom få av høyskolene har rettigheter til å tildele doktorgrader. Her er det også flere tilsatte i professor- og førstestilling. Ved forskningsinstituttene benytter vi i denne fremstillingen stillingene forsker, postdoktor og doktorgradsstipendiat.

Det er dessuten variasjon i hvor mye av sin arbeidstid de ansatte bruker til FoU og hvordan FoU-ressursene fordeles innad på lærestedene. Antall ansatte som deltar i utdanningsforskning, vil også variere. Noen av utdanningsforskerne brukte all sin FoU-tid på utdanningsforskning, andre deltok også i forskning på andre felt.

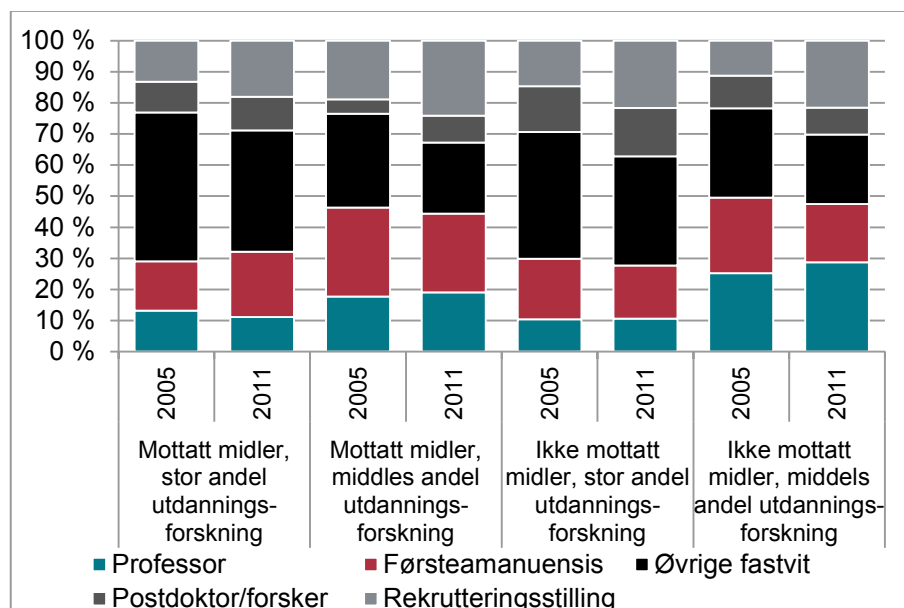
2.2.1 Utdanningsforskningsenheter ved universitetene

Den tydeligste endringen i stillingsstrukturen ved universitetsenhetene med utdanningsforskning er at antall rekrutter har økt betydelig. Til sammen var det 80 flere stipendiater i 2011 enn i 2005 ved universitetsmiljøene som mottok midler fra U2020 og PFOU, mens det var om lag 50 flere stipendiater ved miljøene som ikke hadde mottatt midler, se figur 1.

Vi har valgt å slå sammen postdoktorer og prosjektansatte forskere i figuren. Utdanningsforskningsmiljøene har hatt tradisjon for å benytte midlertidige forskerstillinger fremfor postdoktorer. Sistnevnte stillingskategori har tradisjonelt vært knyttet til eksternt finansierte prosjekter. Antall personer i postdoktor/forskerstilling øker mer ved enhetene som har mottatt midler, enn for de som ikke mottok dette. For denne typen stillinger kan det tenkes at midlene fra Forskningsrådet har hatt betydning.

Det har i mindre grad vært utlyst faste stillinger innenfor utdanningsforskning ved universitetsmiljøene, slik at storparten av veksten i antall professorer og personer i førstestilling sannsynligvis kommer som en følge av kompetanseoppbygg.

Figur 1 Stillingsstrukturen¹ ved universitetsmiljøer innenfor utdanningsforskning i 2005 og 2011 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU og U2020.

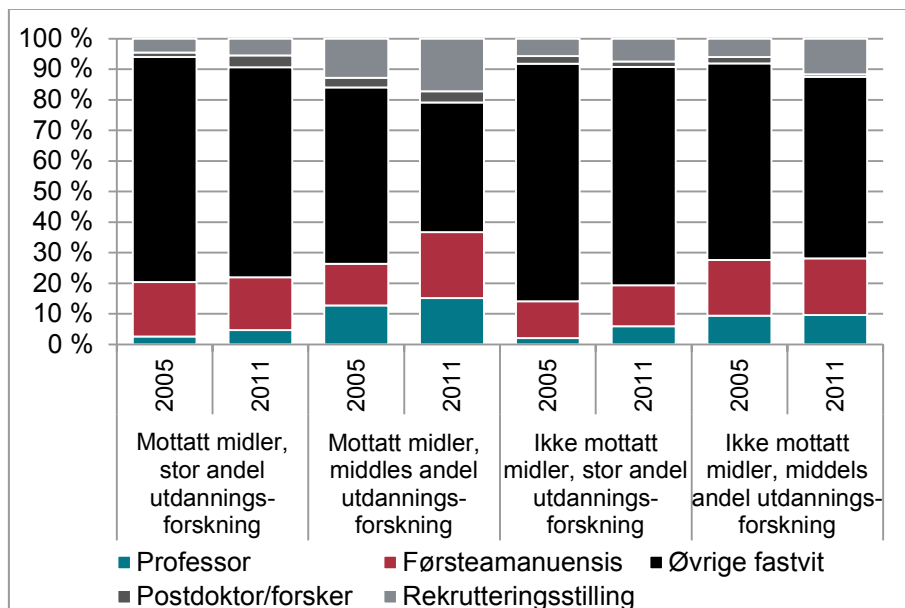
¹Øvrige faste vitenskapelige/faglige stillinger inkluderer førstelektor, amanuensis, faglig leder, universitets- og høyskolelektor og spesialstillinger tilknyttet profesjonsutdanningene. Rekrutteringsstilling omfatter doktorgradsstipendiater og vitenskapelige assistenter.
Kilde: NIFU/Forskningsrådet

2.2.2 Utdanningsforskningsenheter ved høyskolene

Et generelt trekk ved høyskolemiljøene med utdanningsforskning er at antall professorer og førsteamanuenser har økt betydelig fra 2005 til 2011, og veksten i disse stillingene er omtrent dobbelt så høy som ved universitetene. Ved høyskolene består gruppen som har mottatt midler, og som hadde en stor andel utdanningsforskning, primært av store lærerutdanningsmiljøer. Det er dermed mange flere personer i denne gruppen enn i de øvrige. Antall personer i denne kategorien har økt med om lag 150 fra 2005 til 2011, og den største veksten finner vi blant øvrige vitenskapelige/faglige stillinger, fulgt av professorer og postdoktorer/forskere som begge økte med i overkant av 30 personer.

Den største veksten i vitenskapelig/faglig personale ved høyskolene finner vi imidlertid for enheter som hadde middels andel utdanningsforskning og ikke mottok midler fra utdanningsforskningsprogrammene. I denne gruppen er det mange enheter innenfor medisin og helsefag. Her har det tradisjonelt vært mange sykepleiere og helsefagarbeidere med profesjonsutdanning i høyskolelærerstillinger. Mange av disse har avlagt hovedfag/master, og har fått opprykk til høyskolelektor. Dette kan i liten grad relateres til utdanningsforskning.

Figur 2 Stillingsstrukturen ved høyskolemiljøer innenfor utdanningsforskning i 2005 og 2011 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020

¹Øvrige faste vitenskapelige/faglige stillinger inkluderer førstelektor, amanuensis, faglig leder, universitets- og høyskolelektor og spesialstillinger tilknyttet profesjonsutdanningene. Rekrutteringsstilling omfatter doktorgradsstipendiater og vitenskapelige assistenter.

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

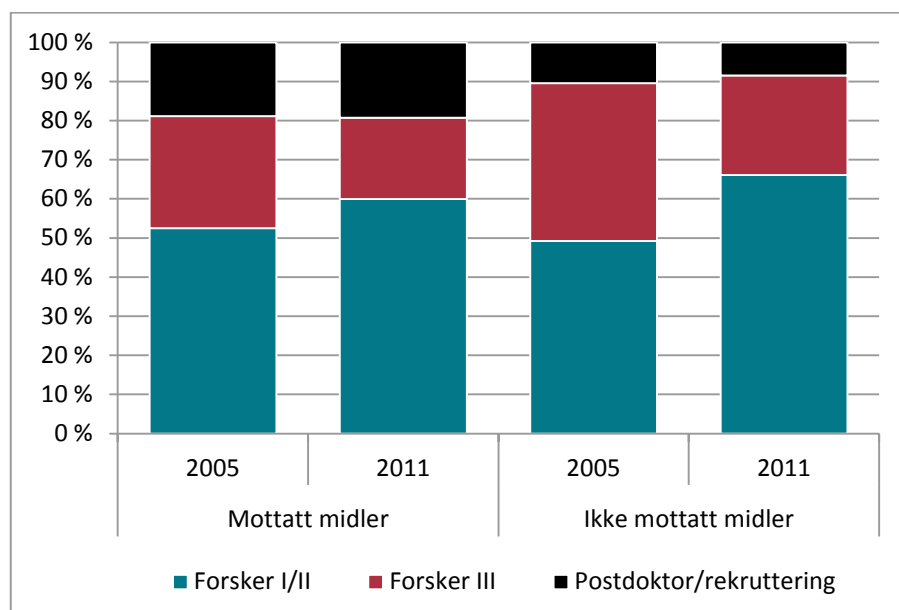
2.2.3 Utdanningsforskingseenheter i instituttsektoren

Det er vanskeligere å lage tilsvarende statistikk over stillingsstrukturer i instituttsektoren ettersom forskningsinstituttene benytter ulike stillingsbetegnelser som ikke alltid lar seg sammenligne direkte. Ved de samfunnsvitenskapelige instituttene brukes en inndeling av forskerstillingene i tre nivåer, der forsker I har professorkompetanse, forsker II har doktorgradskompetanse og forsker III har utdanning på hovedfags/masternivå. Ettersom det her er snakk om få enheter, velger vi å presentere forsker I og forsker II samlet.

Antall enheter som har mottatt forskningsmidler fra PFOU og U2020, er lavere i instituttsektoren enn for universiteter og høyskoler, totalt 8. Det er kun 5 miljøer med utdanningsforskning av et visst omfang som ikke har mottatt midler. Andelen utdanningsforskning av total FoU-innsats varierer dessuten mer blant forskningsinstituttene enn blant miljøene ved UoH-institusjonene. Derfor kan vi for forskningsinstituttene kun se på enheter som har mottatt utdanningsforskningsmidler fra Forskningsrådet sammenlignet med de som ikke har mottatt slike midler.

Det er vanskelig å si noe konkret om hvorvidt utdanningsforskningssatsingene har innvirket på kompetansenivået ved forskningsinstituttene. Det fremgår likevel klart av figur 3 at det har skjedd en kompetanseheving ved disse forskningsinstituttene i perioden 2005 til 2011, da både antallet og andelen forsker I/forsker II har økt.

Figur 3 Stillingsstrukturen ved miljøer i instituttsektoren med utdanningsforskning i 2005 og 2011 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

Antall personer i postdoktor/rekrutteringsstilling øker ved miljøene som har mottatt utdanningsforskningsmidler, mens antall forsker III har gått ned. Samtlige av stipendiatene ved et forskningsinstitutt med utdanningsforskning som hadde mottatt midler fra U2020 eller PFOU, var finansiert av Forskningsrådet i 2011. Ingen av disse stipendiatene var imidlertid finansiert av U2020 dette året. Det er likevel en indikasjon på at Forskningsrådets satsinger generelt er viktige for forskningsinstituttene når det gjelder å øke formalkompetansen ved enhetene gjennom å tilsette stipendiater på slike programmer.

De fleste forskningsinstituttene har egne systemer for opprykk mellom forskernivåene. En fellesnevner er at forsker II krever doktorgrad, men forskere kan også få opprykk på grunnlag av realkompetanse eller spesialkompetanse på instituttets forskningsfelter. Det er dermed ikke overraskende at det er flere forsker I/II ved utdanningsforskningsmiljøene i 2011 enn 2005, ettersom mange forskere vil få opprykk til et «høyere» forskernivå i løpet av en femårsperiode.

Det kan synes som om de fleste miljøene med utdanningsforskning i instituttsektoren i stor grad har fått gjennomslag for sine søknader om forskningsmidler gjennom Forskningsrådets utdanningsforskningsprogrammer, ettersom det er så få enheter i gruppen som ikke har mottatt midler. Norges forskningsråd var oppgitt som den nest viktigste finansieringskilden for utdanningsforskning i instituttsektoren i 2009 (Gunnes og Vabø 2011:36), noe som tilsier at Forskningsrådets utdanningsforskningsprogrammer har vært viktige for miljøene i sektoren.

2.3 Stillingsstrukturen blant utdanningsforskerne

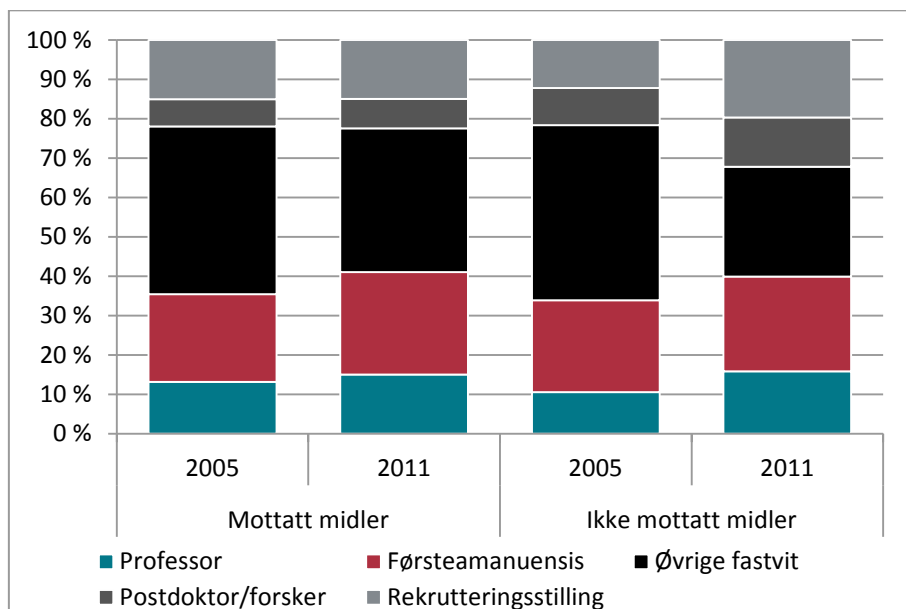
Av 2 100 utdanningsforskere som ble registrert ved kartleggingen i 2009, var 1 190 ansatt ved miljøene som er med i utvalget i 2005, og 1 640 var inkludert i utvalget for 2011. I tillegg har vi inkludert personer tilsatt på prosjekter tilknyttet U2020 i utvalget for 2011. Ettersom vi her er ute etter å undersøke kompetanseheving blant utdanningsforskerne, er det uproblematisk at vi ikke fanger opp nye utdanningsforskere i 2011. Samtidig kan vi ikke med sikkerhet si at alle som deltok i utdanningsforskning i 2009, også var involvert i dette i 2005, eller fremdeles var involvert i forskning på feltet i 2011. Utgangspunktet vårt er utdanningsforskerne i 2009, og hvilken kompetanseheving som har skjedd for disse i perioden 2005—2011, uavhengig av om de deltok i utdanningsforskning på disse tidspunktene.

Det er relativt færre utdanningsforskere ved miljøene som ikke mottok midler fra Forskningsrådet. I det følgende har vi valgt å dele inn miljøene bare etter hvorvidt de har mottatt midler gjennom Forskningsrådets utdanningsforskningsprogrammer.

2.3.1 Utdanningsforskere ved universitetene

Andelen utdanningsforskere i rekrutteringsstilling har økt merkbart både for de som mottok forskningsmidler fra PFOU og U2020 og de som ikke gjorde det i perioden 2005 til 2011. Ved miljøene som mottok slike midler har antall professorer og førsteamanuenser økt relativt mer enn ved enheter som ikke mottok slike midler. Nedgangen i antall universitetslektorer kan skyldes enten at enkelte har avlagt doktorgrad og har fått opprykk til førsteamanuensis, har fått opprykk til førstelektor eller har gått inn i stipendiat- eller forskerstillinger. Noen har også byttet arbeidssted.

Figur 4 Utdanningsforskere ved universitetsmiljøer i 2005 og 2011 etter stilling og hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.

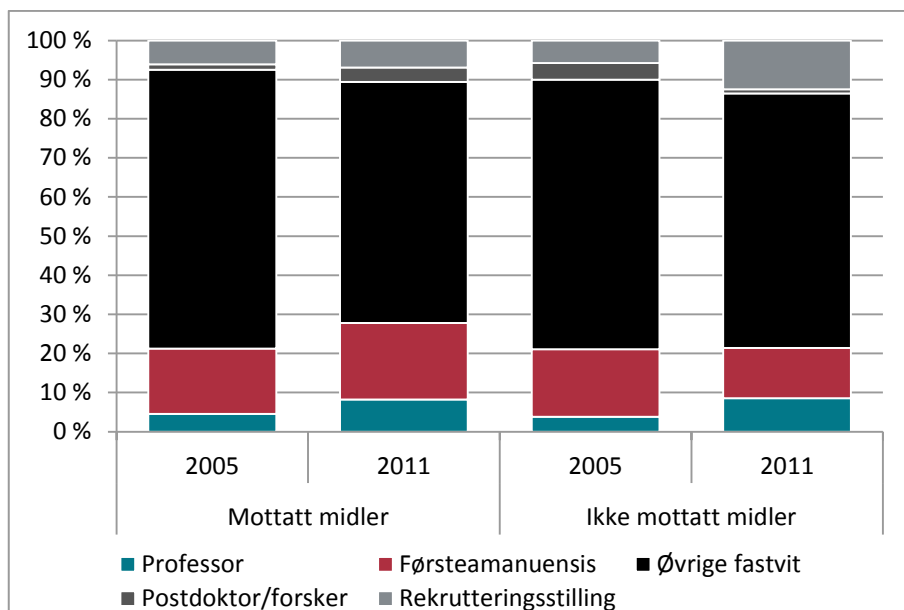

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

2.3.2 Utdanningsforskere ved høyskolene

Ved høyskolene har det vært en større vekst i antall utdanningsforskere fra 2005 til 2011 enn hva tilfellet var ved universitetene. Ved enhetene som mottok midler fra PFOU og U2020, var det størst vekst blant øvrige faste vitenskapelige/faglige stillinger, men andelen utdanningsforskere i disse stillingene har likevel gått ned. Antall professorer er mer enn fordoblet i perioden, og antall førsteamanuenser økte med over 60 prosent.

Figur 5 Utdanningsforskere ved høyskolene i 2005 og 2011 etter stilling og etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

Til sammenligning ble antall professorer blant utdanningsforskerne ved miljøene som ikke mottok midler, tredoblet i perioden, mens det var nullvekst i antall førsteamanuenser og nedgang i antall postdoktorer/forskere.

2.3.3 Utdanningsforskere i instituttsektoren

58 av instituttsektorens utdanningsforskere var i 2005 registrert ved et av de utvalgte miljøene. Av disse var kun 6 ved et miljø som ikke hadde mottatt midler fra U2020 eller PFOU. I 2011 hadde antall utdanningsforskere økt til 75, hvorav 7 var ved et miljø som ikke hadde mottatt midler. Her er det ikke mulig å sammenligne endring i stillingsstruktur for miljøer som har mottatt midler fra Forskningsrådets utdanningsforskningsprogrammer med de som ikke har dette. Vi kan kun konstatere at antallet, og andelen, utdanningsforskere i forsker I og forsker II-stilling ved disse miljøene har økt i perioden, mens antall forsker III har gått ned. Her er imidlertid antall rekrutter det samme begge år. Det var ikke registrert noen utdanningsforskningspostdoktorer i 2011, mot to i 2005.

2.4 Doktorgradskompetanse blant utdanningsforskerne

I 2009 hadde 33 prosent av utdanningsforskerne doktorgrad, når stipendiatene holdes utenfor beregningen (Gunnes og Vabø 2011). Blant utdanningsforskerne som var registrert i Forskerpersonalregisteret i 2005, eksklusive stipendiatstilling, hadde 25 prosent doktorgrad. Andelen utdanningsforskere med doktorgrad var høyest ved enhetene som hadde mottatt midler, men som hadde en middels andel utdanningsforskning i 2009. Lærerutdanningene ved de statlige høyskolene, hvor de fleste enhetene oppga at de hadde en stor andel utdanningsforskning, har mange universitets- og høyskolelektorer, og dermed en lavere andel av personalet med doktorgrad.

Lavest andel utdanningsforskere med doktorgrad finner vi ved enheter som ikke mottok midler fra Forskningsrådets utdanningsforskningsprogrammer, og hvor utdanningsforskning utgjorde en middels del av FoU-innsatsen. Men her er det svært få personer i utvalget i 2005. 34 av utdanningsforskerne hadde avlagt doktorgraden i utlandet, av disse mangler opplysninger om år for disputas for 23.

Tabell 3 Utdanningsforskere med doktorgrad i 2005 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.

	Mottatt midler, stor andel utdanningsforskning	Mottatt midler, middels andel utdanningsforskning	Ikke mottatt midler, stor andel utdanningsforskning	Ikke mottatt midler, middels andel utdanningsforskning	Totalt antall enheter
Utdanningsforskere med doktorgrad avlagt før 2005	118	53	60	16	247
Utdanningsforskere med utenlandsk doktorgrad uten angitt år	10	7	6	-	23
Totalt	128	60	66	16	270
Uten doktorgrad	663	178	259	92	1 192
Andel med doktorgrad, eksklusive stipendiater	21 %	41 %	28 %	18 %	25 %

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

Antall utdanningsforskere ved de utvalgte enhetene har økt betraktelig fra 2005 til 2011, men mange av de nye utdanningsforskerne er doktorgradsstipendiater. Disse holdes utenfor når andelen personale med doktorgrad beregnes.

Sett under ett, hadde 38 prosent av utdanningsforskerne ved de utvalgte miljøene en doktorgrad i 2011. Vi ser av tabellen at mange nye utdanningsforskere med doktorgrad avlagt før 2007⁸ har kommet til, samtidig har nesten 200 av utdanningsforskerne avlagt doktorgrad i perioden 2007 til 2011. I tillegg har antall utdanningsforskere med utenlandsk doktorgrad med ukjent år for disputas økt, fra 23 i 2005 til 43 i 2011. Totalt hadde 69 utdanningsforskere avlagt doktorgrad i utlandet. Dette dreier seg både om utenlandske utdanningsforskere som er tilsatt ved norske læresteder og norske utdanningsforskere som har avlagt doktorgraden i utlandet. Noen utdanningsforskningsmiljøer har forskningssamarbeid med utenlandske læresteder, slik at stipendiatene herfra avlegger doktorgraden i utlandet.

⁸ NIFU kartla i 2011 doktorgrader avlagt av utdanningsforskere i perioden 2008—våren 2011 (Gunnes 2011), derfor er 2007 brukt som startår her. PFOU startet opp i 2005, og det er ikke sannsynlig at doktorander finansiert over dette programmet har disputert før tidligst i 2008.

Til sammenligning økte doktorgradsandelen blant det vitenskapelige/faglige personalet, eksklusiv stipendiater, innenfor pedagogiske fag fra 20 prosent i 2005 til 28 prosent i 2011. For samfunnsvitenskap steg andelen av det vitenskapelige/faglige personalet med doktorgrad fra 40 prosent til 49 prosent i perioden. Utviklingen for utdanningsforskerne, med en vekst i doktorgradsandelen på 13 prosentpoeng i perioden, er dermed betydelig høyere enn for samfunnsvitenskap og fagfeltet pedagogiske fag.

Tabell 4 Utdanningsforskere med doktorgrad i 2011 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.

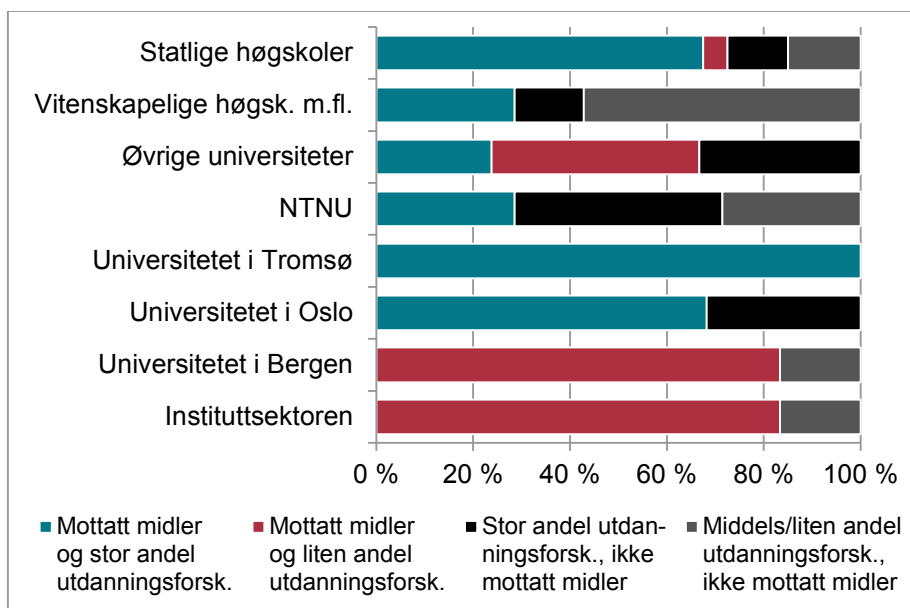
	Mottatt midler, stor andel utdanningsforskning	Mottatt midler, middels andel utdanningsforskning	Ikke mottatt midler, stor andel utdanningsforskning	Ikke mottatt midler, middels andel utdanningsforskning	Totalt antall enheter
Utdanningsforskere med doktorgrad avlagt før 2007	167	60	73	30	330
Utdanningsforskere som har avlagt doktorgrad mellom 2007-2011	100	41	28	9	178
Utdanningsforskere med utenlandsk doktorgrad uten angitt år	18	8	15	2	43
Totalt	285	109	116	41	551
Uten doktorgrad	959	213	350	124	1 646
Andel med doktorgrad eksklusive stipendiater	33 %	60 %	39 %	38 %	38 %

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

Ikke alle utdanningsforskere har avlagt sin doktorgrad innenfor utdanningsforskningsfeltet. En gjennomgang av doktorgrader avlagt av utdanningsforskere i perioden 2008 til våren 2011 (Gunnæs 2011) avdekket at om lag en fjerdedel av doktorgradsavhandlingene ikke var relatert til utdanningsforskning. Noen av disse forskerne arbeider på forskjellige felt, og har utdanningsforskning som en mindre del av sin forskningsvirksomhet. Andre avla doktorgraden på andre felt før de ble involvert i utdanningsforskning.

Figur 6 viser at majoriteten av personene som avla en doktorgrad i perioden 2007 til våren 2011 innenfor utdanningsforskning, var tilsatt ved et av miljøene som hadde mottatt midler fra Forskningsrådets utdanningsforskningsprogrammer, totalt nesten 70 prosent. Dette indikerer at disse programmene kan ha vært viktige i forhold til produksjonen av doktorgrader på utdanningsforskningsfeltet, selv om kun 10 prosent av stipendiatene var finansiert av Forskningsrådet.

Figur 6 Avlagte doktorgrader innenfor utdanningsforskning i perioden 2008 til våren 2011 etter kandidatens arbeidssted i 2009.

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

3 Kompetanseheving på barnehageområdet

Det var relativt få barnehageforskere i Norge i 2009, og det er få store miljøer med barnehageforskning. I kartleggingen av barnehageforskning fant vi at 9 enheter hadde 10 eller flere forskere på barnehageområdet. Totalt 292 forskere deltok i barnehageforskning i 2009. Disse var kjennetegnet med lav andel professorer (5 prosent), lav doktorgradsandel (25 prosent) og høy kvinneandel (79 prosent), sammenlignet med den totale populasjonen av utdanningsforskere og forskerpopulasjonen for øvrig.

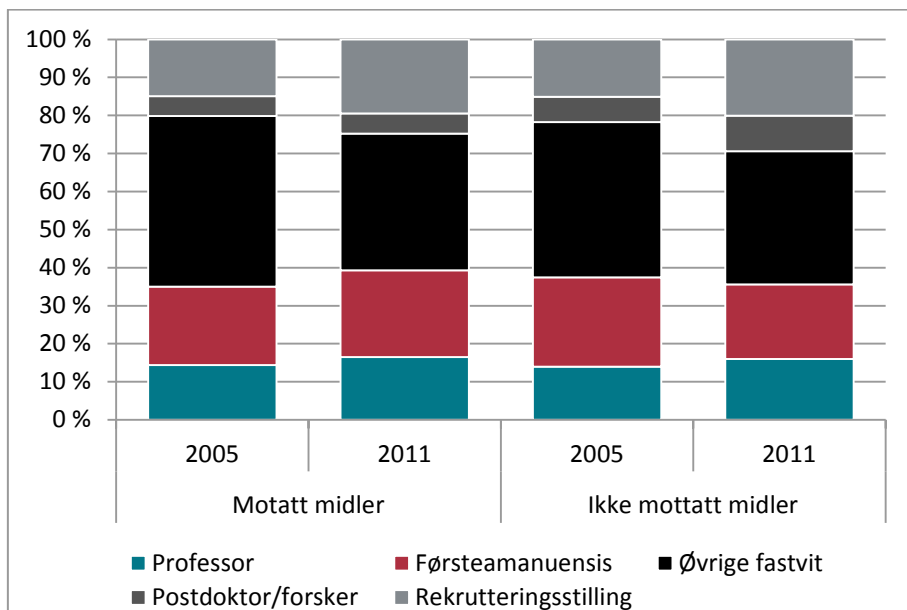
En såpass liten populasjon gjør det vanskelig å lage gode fremstillinger av endringer i stillingsstruktur. Blant annet vil små endringer i antall kunne gi store prosentvise utslag.

3.1 Stillingsstrukturen ved barnehageforskningsenhetene

Totalt var det 2 150 tilsatte i forskerstilling/faglig stilling ved barnehageforskningsenhetene i 2005, og 158 av disse var registrert som barnehageforskere i kartleggingen i 2009. I 2011 hadde antall ansatte ved disse enhetene økt til 2 640, hvorav 260 var blant de registrerte barnehageforskerne.

For universitetsmiljøer med utdanningsforskning på barnehageområdet er det først og fremst ved enhetene som har mottatt forskningsmidler fra U2020 og PFOU, at det har vært vekst i antall barnehageforskere i perioden 2005 til 2011, se figur 7. Det er også ved disse miljøene det har vært en merkbar kompetanseheving, ved at det er flere personer i professor- og førsteamanuensisstillinger. Antall personer i rekrutteringsstilling har økt både ved enheter som mottok midler og ved enheter som ikke gjorde det.

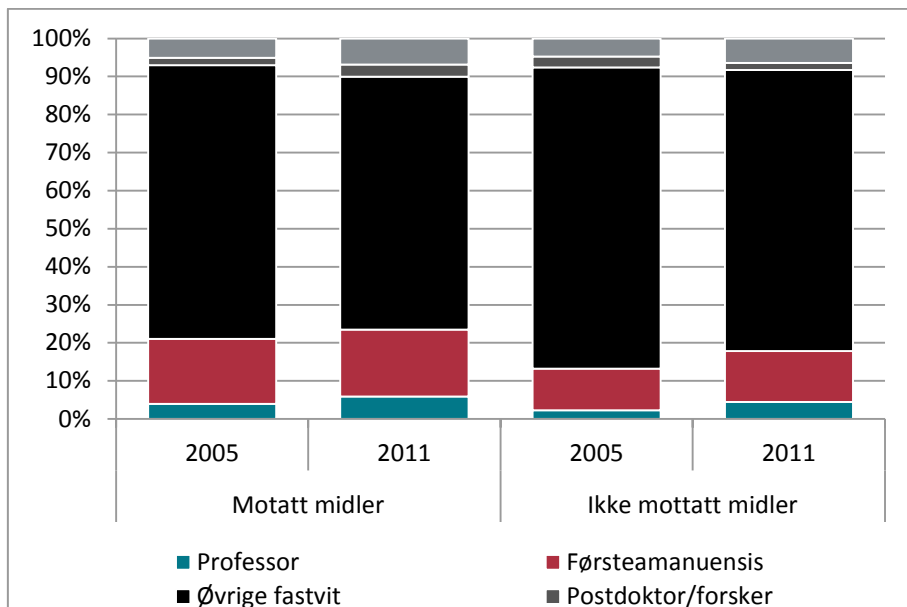
Figur 7 Stillingsstrukturen¹ ved universitetsmiljøer innenfor barnehageforskning i 2005 og 2011 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.

¹Øvrige faste vitenskapelige/faglige stillinger inkluderer førstelektor, amanuensis, faglig leder, universitets- og høyskolelektor og spesialstillinger tilknyttet profesjonsutdanningene. Rekrutteringsstilling omfatter doktorgradsstipendiater og vitenskapelige assistenter.

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

Figur 8 Stillingsstrukturen¹ ved høyskolemiljøer innenfor barnehageforskning i 2005 og 2011 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.

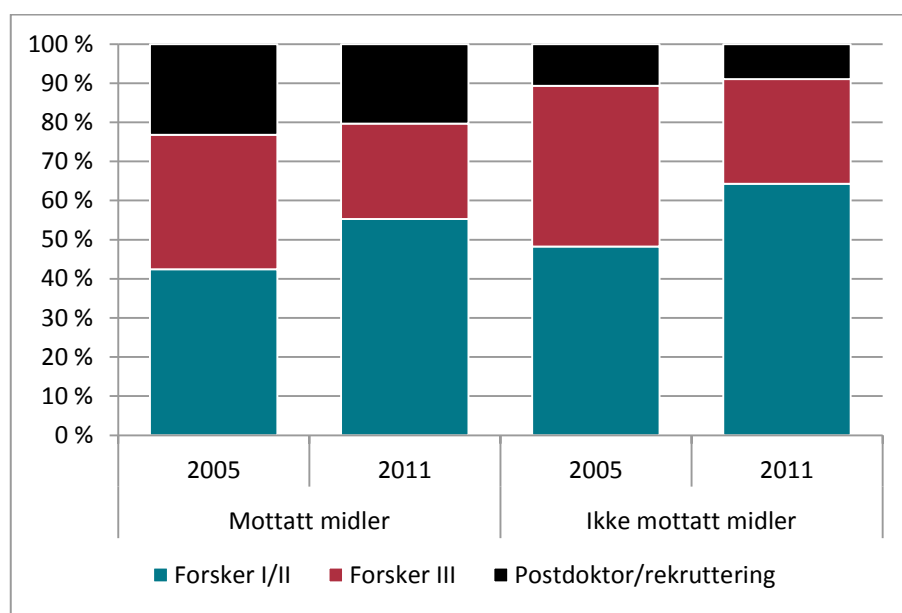
¹Øvrige faste vitenskapelige/faglige stillinger inkluderer førstelektor, amanuensis, faglig leder, universitets- og høyskolelektor og spesialstillinger tilknyttet profesjonsutdanningene. Rekrutteringsstilling omfatter doktorgradsstipendiater og vitenskapelige assistenter.

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

Utdanningsforskningsmiljøene med barnehageforskning ved høyskolene kjennetegnes ved en spesielt lav andel professorer. Dette gjelder både i 2005 og 2011, selv om antall og dermed også andelen professorer nesten er doblet både for miljøer som mottok forskningsmidler fra U2020 og PFOU og de som ikke gjorde det. Også for høyskolemiljøene har det vært større vekst i antall vitenskapelig/faglig personale ved enheter som har mottatt forskningsmidler fra utdanningsforskningsprogrammene, enn for de som ikke har fått slike midler. For miljøene som har mottatt midler, har det i perioden vært vekst i alle stillingsgrupper, mens det for de øvrige har vært en liten vekst for alle grupper med unntak av postdoktorer/forskere.

Også i instituttsektoren har det kun vært vekst i antall tilsatte ved miljøene som har mottatt forskningsmidler. Antall forsker I og forsker II har økt i perioden, og dermed også andelen utdanningsforskere på dette nivået. Samtidig har antall forsker III gått ned. Ved forskningsinstitutter som ikke har mottatt midler fra U2020 og PFOU, er antall forskere omtrent uendret, men også her har det vært en kompetanseheving i form av flere forsker I/forsker II og en nedgang i antall forsker III.

Figur 9 Stillingsstrukturen¹ ved instituttsektormiljøer innenfor barnehageforskning i 2005 og 2011 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

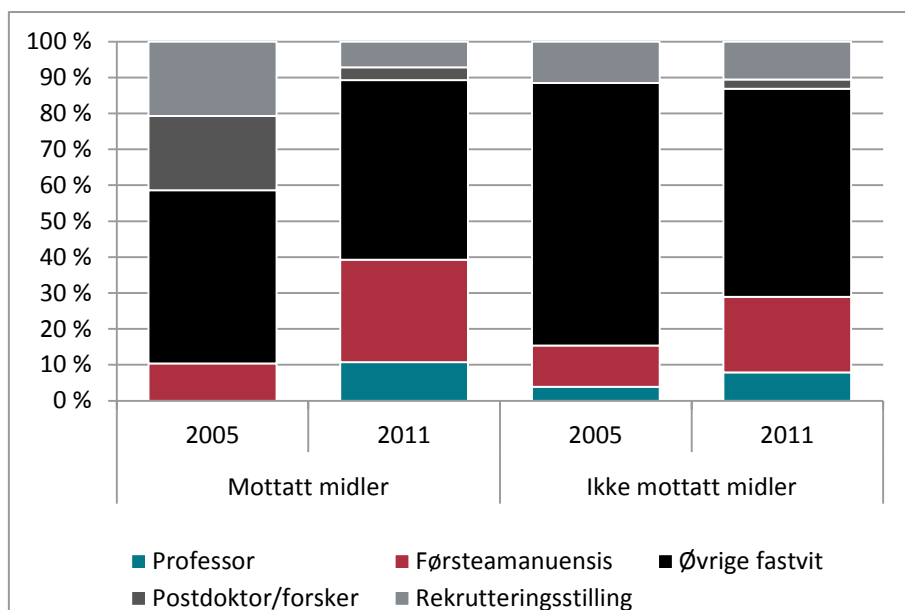
3.2 Stillingsstrukturen blant barnehageforskerne

Den totale populasjonen av barnehageforskere utgjorde 292 personer i 2009. Av disse var 186 registrert i Forskerpersonalregisteret i 2005, og 247 var registrert i 2011, men antallet som var tilsatt ved enhetene som inngår i denne gjennomgangen var lavere, henholdsvis 158 og 260 personer. Dette er små tall, hvor en person vil kunne gjøre store utslag på prosentvis fordelinger. Resultatene vil også være mer påvirket av tilfeldige variasjoner.

Det har skjedd en markert kompetanseheving på barnehageforskningsområdet mellom 2005 og 2011. I 2005 var ingen av barnehageforskerne ved universitetene professorer, i 2011 var det tre. Antall førsteamanuenser som drev med barnehageforskning har økt fra 3 til 9. Samtidig har antall stipendiater og postdoktorer/forskere gått ned. Det totale antallet barnehageforskere ved universitetsmiljøer som mottok utdanningsforskningsmidler fra Forskningsrådet har ikke økt nevneverdig i perioden.

Antall barnehageforskere ved enheter som ikke mottok midler, har imidlertid vokst betydelig. Her har det vært en vekst i antall personer i alle stillingskategorier, samtidig har veksten i andel professorer og førsteamanuenser ikke vært like stor i denne gruppen som for de som mottok midler.

Figur 10 Barnehageforskere ved universitetene i 2005 og 2011 etter stilling¹ og hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU og U2020.

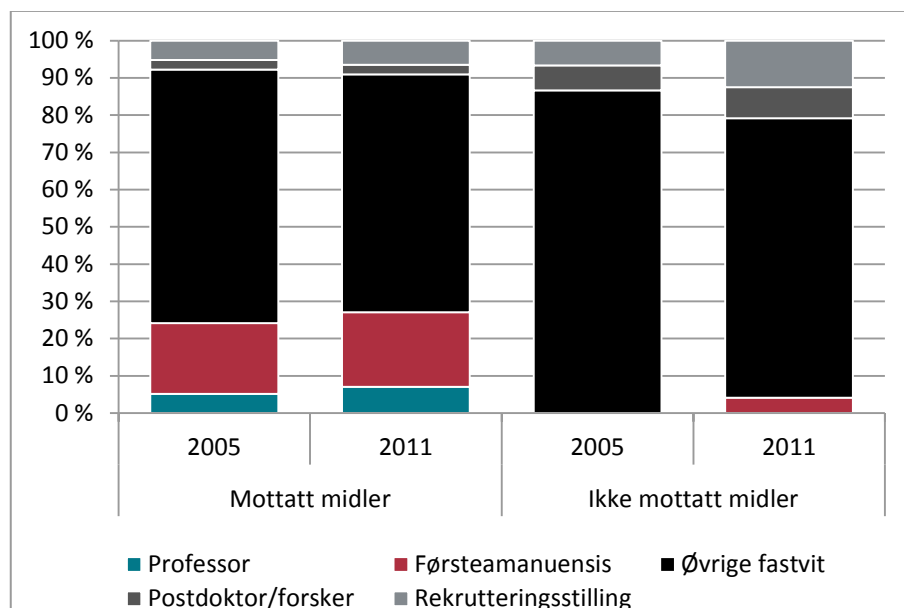

¹Øvrige faste vitenskapelige/faglige stillinger inkluderer førstelektor, amanuensis, faglig leder, universitets- og høyskolelektor og spesialstillinger tilknyttet profesjonsutdanningene. Rekrutteringsstilling omfatter doktorgradsstipendiater og vitenskapelige assistenter.

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

Også for barnehageforskere i høyskolene har det vært en betydelig kompetanseheving i form av flere professorer og førsteamanuenser. Barnehageforskerne ved enheter som mottok midler fra PFOU og U2020, hadde i utgangspunktet høyere kompetanse enn barnehageforskerne ved enheter som ikke mottok slike midler, i og med at det var flere professorer og førsteamanuenser her. Svært få barnehageforskere var tilsatt ved høyskolemiljøer som ikke mottok utdanningsforskningsmidler fra Forskningsrådet, og det store flertallet av det faglige personalet som deltok i barnehageforskning ved disse miljøene var høyskolelektorer både i 2005 og 2011.

Figur 11 Barnehageforskere ved høyskolene i 2005 og 2011 etter stilling¹ og etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU og U2020.

¹Øvrige faste vitenskapelige/faglige stillinger inkluderer førstelektor, amanuensis, faglig leder, universitets- og høyskolelektor og spesialstillinger tilknyttet profesjonsutdanningene. Rekrutteringsstilling omfatter doktorgradsstipendiater og vitenskapelige assistenter.

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

Ved miljøene i instituttsektoren var det kun 13 barnehageforskere i 2005. I 2011 hadde antallet økt til 16, og nesten alle var ved miljøer som hadde mottatt midler fra U2020 og PFOU. Dette er så få personer at det verken er mulig eller interessant å se på eller vurdere kompetanseutviklingen i perioden.

3.3 Doktorgradskompetanse blant barnehageforskerne

I 2009 hadde 25 prosent av barnehageforskerne doktorgrad, i 2005 var andelen enda lavere; kun 16 prosent av barnehageforskerne, ekskl. stipendiater, hadde doktorgrad.

Tabell 5 Barnehageforskere med doktorgrad i 2005 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.

	Mottatt midler	Ikke mottatt midler	Totalt antall enheter
Barnehageforskere med dr.grad avlagt før 2005	16	3	19
Barnehageforskere med utenlandsk dr.grad uten angitt år	4	0	4
Totalt	20	3	23
Andel med dr.grad ekskl. stipendiater	17 %	12 %	16 %

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

De fleste barnehageforskerne med doktorgrad var tilsatt ved et miljø som mottok midler fra Forskningsrådets utdanningsforskningsprogrammer, det var også ved disse miljøene at

doktorgradsandelen var høyest. Sju barnehageforskere hadde utenlandsk doktorgrad, av disse manglet opplysninger om år for disputas for fire.

Seks år senere hadde doktorgradsandelen blant barnehageforskerne steget med 13 prosentpoeng. Veksten i antall prosentpoeng var den samme ved barnehagemiljøer som hadde mottatt midler fra U2020 og PFOU og for de som ikke hadde mottatt slike midler.

Fra 2005 til 2011 hadde flere barnehageforskere med doktorgrad avlagt før 2007 kommet til, mens over 30 barnehageforskere avla doktorgraden mellom 2007 og 2011. År for avlagt doktorgrad manglet for samtlige av barnehageforskerne som hadde utenlandsk doktorgrad.

Tabell 6 Barnehageforskere med doktorgrad i 2011 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.

	Mottatt midler	Ikke mottatt midler	Totalt antall enheter
Barnehageforskere med dr.grad avlagt før 2007	23	10	33
Barnehageforskere som har avlagt dr.grad mellom 2007-2011	24	6	30
Barnehageforskere med utenlandsk dr.grad uten angitt år	6	0	6
Totalt	53	16	69
Andel med dr.grad ekskl. stipendiater	30 %	25 %	29 %

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

4 Oppsummering

I denne gjennomgangen har vi undersøkt om det er ulikheter i kompetanseutviklingen ved enheter med utdanningsforskning i forhold til om de har mottatt midler fra PFOU og U2020 eller ikke, ved å se på stillingsstrukturen i årene 2005 og 2011. Det har helt klart vært en kompetanseøkning blant personalet ved utdanningsforskningsenhetene i perioden, da antallet professorer og førsteamanuenser har økt betydelig. Antallet doktorgradsstipendiater har også økt, noe som på sikt vil føre til at den formelle kompetansen ved disse enhetene vil øke ytterligere. Også satsingen på postdoktorater gjennom utdanningsforskningsprogrammene vil kunne medføre at flere etter hvert får en førstestilling.

Andelen utdanningsforskere med doktorgrad har økt betydelig fra 2005 og 2011, fra 25 prosent i 2005 til 38 prosent i 2011. Veksten har vært sterkere for utdanningsforskere enn for samfunnsvitenskap generelt, noe som er en indikasjon på at satsingen på utdanningsforskning har hatt en effekt på kompetanseheving ved enhetene med utdanningsforskning. Hvor stor andel av dette som kan tillegges Forskningsrådets utdanningsforskningsprogrammer er det ikke mulig å anslå.

Kompetansehevingen blant enheter med barnehageforskning og for barnehageforskere er enda tydeligere enn for utdanningsforskning og utdanningsforskere generelt. Her var det få personer i toppstilling fra før, og satsingene kan ha vært medvirkende til å muliggjøre opprykk til høyere stilling, samt gjort det mulig for flere av forskerne på dette feltet å avlegge doktorgrad.

Andelen barnehageforskere med doktorgrad har økt med 13 prosentpoeng fra 2005 til 2011, fra 16 til 29 prosent. Det er fremdeles en lavere andel barnehageforskere med doktorgrad enn i den totale populasjonen av utdanningsforskere, men også her tilsier andelen stipendiater på feltet at formalkompetansen vil øke.

Forskningsrådets satsinger har sannsynligvis innvirkning også på volumet av utdanningsforskere. Det har vært størst vekst i antall utdanningsforskere ved miljøene som har mottatt midler fra U2020 og PFOU. Dette kommer klart til uttrykk innenfor utdanningsforskning på barnehageområdet.

Referanser

Gunnes, H (2011): *Utdanningsforskere og nylig avlagte doktorgrader*. En gjennomgang av doktorgrader avlagt i perioden 2008-våren 2011. Oslo, NIFU arbeidsnotat 11/2011

Gunnes, H og A. Vabø (2011): *Ressursinnsatsen innenfor utdanningsforskning 2009*. Oslo, NIFU-rapport 13/2011

Gunnes, H (2010): *Ressursinnsatsen innenfor forskning på barnehageområdet i 2007*. Oslo, NIFU STEP arbeidsnotat 2010

Gunnes, H (2009): *Ressursinnsatsen innenfor utdanningsforskning 2007*. Oslo, NIFU STEP-rapport 16/2009

Vedleggstabeller

Tabell V.1 Enheter om har fått midler fra U2020/PFOU og hvor mer enn halvparten av FoU-virksomheten var oppgitt å være utdanningsforskning i 2009.

Institusjons/-type	Institutt	Merknad
Dronning Mauds minne	DRONNING MAUDS MINNE HØGSKOLE FOR FØRSKOLELÆRERUTDANNING	Fra 2007
Høgskolen i Akershus	AVD. FOR YRKESFAGLÆRERUTDANNING	
Høgskolen i Bergen	AVD. FOR LÆRERUTDANNING	
Høgskolen i Finnmark	AVD. FOR PEDAGOGISKE OG HUMANISTISKE FAG	
Høgskolen i Hedmark	AVD. FOR LÆRERUTDANNING OG NATURVITENSKAP	
Høgskolen i Oslo	AVD. FOR LÆRERUTDANNING OG INTERNASJONALE STUDIER	
Høgskolen i Sogn og Fjordane	AVD. FOR LÆRERUTDANNING OG IDRETT	
Høgskolen i Sør-Trøndelag	AVD. FOR LÆRER OG TOLKEUTDANNING	
Høgskolen i Telemark	INSTITUTT FOR LÆRERUTDANNINGSFAG	
Høgskolen i Vestfold	AVD. FOR LÆRERUTDANNING	
Høgskolen i Østfold	AVD. FOR LÆRERUTDANNING	
Høgskolen Stord/Haugesund	AVD. FOR LÆRERUTDANNING OG KULTURFAG, STORD	
NTNU	PROGRAM FOR LÆRERUTDANNING - PLU	
Universitetet i Oslo	INSTITUTT FOR LÆRERUTDANNING OG SKOLEUTVIKLING	
Universitetet i Oslo	PEDAGOGISK FORSKNINGSinstitutt	
Universitetet i Oslo	NATURFAGSENTERET - NASJONALT SENTER FOR NATURFAG I OPPLÆRINGEN	Fra 2007
Universitetet i Stavanger	SENTER FOR ADFERDSFORSKNING	
Universitetet i Stavanger	INSTITUTT FOR ALLMENN LÆRERUTDANNING OG SPESIALPEDAGOGIKK	
Universitetet i Tromsø	INSTITUTT FOR LÆRERUTDANNING OG PEDAGOGIKK	

Kilde: Forskningsrådet/NIFU

Tabell V.2 Enheter om har fått midler fra U2020/PFOU og hvor mindre enn halvparten av FoU-virksomheten var oppgitt å være utdanningsforskning i 2009.

Institusjons/-type	Institutt	Merknad
Instituttsektoren	Institutt for samfunnsforskning	
Instituttsektoren	NTNU SAMFUNNSFORSKNING AS	
Instituttsektoren	STATISTISK SENTRALBYRÅ	
Instituttsektoren	NORSK INSTITUTT FOR STUDIER AV INNOVASJON, FORSKNING OG UTDANNING	
Instituttsektoren	UNI ROKKANSENTERET	
Instituttsektoren	NORSK INSTITUTT FOR FORSKNING OM OPPVEKST, VELFERD OG ALDRING	
Instituttsektoren	Atferdssenteret	
Instituttsektoren	SENTER FOR ØKONOMISK FORSKNING AS	Fra 2007
Universitetet i Bergen	INSTITUTT FOR BIOLOGISK OG MEDISINSK PSYKOLOGI, Psykologisk fakultet	
Universitetet i Bergen	SOSIOLOGISK INSTITUTT	
Universitetet i Bergen	Institutt for pedagogikk, Psykologisk fakultet	
UMB	INST. FOR MATEMATISKE REALFAG OG TEKNOLOGI, UMB	
Universitetet i Stavanger	INSTITUTT FOR KULTUR- OG SPRÅKVITENSKAP	
Universitetet i Agder	FAKULTET FOR HUMANIORA OG PEDAGOGIKK	
Universitetet i Agder	FAKULTET FOR TEKNOLOGI OG REALFAG	
Høgskolen i Volda	AVD. FOR HUMANISTISKE FAG OG LÆRERUTDANNING	
Høgskolen i Lillehammer	AVD. FOR HUMANIORA, IDRETT OG SAMFUNNSVITENSKAP	
Høgskolen i Oslo	SENTER FOR PROFESJONSSTUDIER	

Kilde: Forskningsrådet/NIFU

Tabell V.3 Utdanningsforskningsmiljøer som ikke har mottatt midler fra U2020 eller PFOU, hvor mer enn halvparten av FoU-virksomheten var oppgitt å være utdanningsforskning i 2009.

Institusjons/-type	Institutt	Merknad
Instituttsektoren	TELEMARKSFORSKING - NOTODDEN	
Instituttsektoren	STIFTELSEN TISIP	
Universitetet i Oslo	INSTITUTT FOR SPESIALPEDAGOGIKK	
Universitetet i Oslo	INTERMEDIA - SENTER FOR TVERRF. STUD. I NYE MEDIER OG KOMM.TEKNOLOGI	
Universitetet i Oslo	Kompetansenettverk for IT i utdanningen	
Norges idrettshøgskole	SEKSJON FOR KROPPSØVING OG PEDAGOGIKK	
NLA høgsolen	Alle enheter	
Universitetet i Stavanger	INSTITUTT FOR HELSEFAG	
Universitetet i Stavanger	NASJONALT SENTER FOR LESEOPPLÆRING OG LESEFORSKNING	
Universitetet i Stavanger	INSTITUTT FOR FØRSKOLELÆRERUTDANNING	
Høgskolen i Volda	AVD. FOR KULTURFAG	Fra 2007
Høgskolen i Buskerud	AVDELING FOR LÆRERUTDANNING	
Høgskolen i Finnmark	AVD. FOR HELSEFAG	
Universitetet i Nordland	INSTITUTT FOR LÆRERUTDANNING, KUNST OG KULTURFAG	
Høgskolen i Gjøvik	SEKSJON FOR SYKEPLEIE	
Høgskolen i Narvik	INSTITUTT FOR ANVENDTE VITENSKAPER	
Høgskolen i Nesna	Alle enheter	
Høgskolen i Nord-Trøndelag	AVD. FOR LÆRERUTDANNING	
Høgskolen i Oslo	PEDAGOGISK UTVIKLINGSSENTER (PUS)	
Høgskolen i Sør-Trøndelag	AVD. FOR INFORMATIKK OG E-LÆRING	
Høgskolen i Telemark	INSTITUTT FOR PEDAGOGIKK	
NTNU	FORSKNINGSENHETEN VOKSNE I LIVSLANG LÆRING (NTNU VILL)	
NTNU	PEDAGOGISK INSTITUTT	
NTNU	RENATE-SENTERET	

Kilde: NIFU

Tabell V.4 Utdanningsforskningsmiljøer som ikke har mottatt midler fra U2020 eller PFOU, hvor mellom 20 og 49 prosent av FoU-virksomheten var oppgitt å være utdanningsforskning i 2009.

Institusjons/-type	Institutt	Merknad
Instituttsektoren/UiT	BARENTSINSTITUTTET AS	Fra 2007
Universitetet i Bergen	INSTITUTT FOR ADMINISTRASJON OG ORGANISASJONSVITENSKAP	
Universitetet i Bergen	INSTITUTT FOR ØKONOMI	
Universitetet i Tromsø	BARNEVERNETS UTVIKLINGSSENTER I NORD-NORGE	
Norges musikkhøgskole		
Universitetet i Agder	FAKULTET FOR KUNSTFAG	
Høgskolen i Volda	NYNORSKSENTERET - NASJONALT SENTER FOR NYNORSK I OPPLÆRINGA	Fra 2007
Høgskolen i Molde	AVD. FOR SOSIAL OG HELSEFAG	
Høgskolen i Akershus	AVD. FOR ATFERDSVITENSKAP	
Universitetet i Nordland	INSTITUTT FOR SYKEPLEIE OG HELSEFAG	
Høgskolen i Nord-Trøndelag	Avd. for helsefag	
Høgskolen i Nord-Trøndelag	AVD. FOR TRAFIKKLÆRERUTDANNING	
Høgskolen i Oslo	AVD. FOR SYKEPLEIERUTDANNING	
Høgskolen i Oslo	AVD. FOR ESTETISKE FAG	
Høgskolen i Sør-Trøndelag	AVD. FOR TEKNOLOGI	
Høgskolen i Sogn og Fjordane	AVD. FOR ØKONOMI, LEIING OG REISELIV	
NTNU	INSTITUTT FOR SAMFUNNSØKONOMI	
Diakonhjemmet høgskole	AVDELING FOR SYKEPLEIERUTDANNING	
Forsvarets institutt	Ved Norges idrettshøgskole	

Kilde: NIFU

Tabell V.5 Enheter som har fått forskningsmidler til prosjekter på barnehageområdet fra PFOU eller U2020.

Institusjons/-type	Institutt
Instituttsektoren	NTNU SAMFUNNSFORSKNING AS
Instituttsektoren	STATISTISK SENTRALBYRÅ
Instituttsektoren	UNI ROKKANSENTERET
Instituttsektoren	Atferdssenteret
Universitetet i Oslo	PEDAGOGISK FORSKNINGSinSTITUTT
Universitetet i Stavanger	SENTER FOR ADFERDSFORSKNING
Universitetet i Agder	FAKULTET FOR HUMANIORA OG PEDAGOGIKK
Høgskolen i Volda	AVD. FOR HUMANISTISKE FAG OG LÆRERUTDANNING
Høgskolen i Finnmark	AVD. FOR PEDAGOGISKE OG HUMANISTISKE FAG
Høgskolen i Hedmark	AVD. FOR LÆRERUTDANNING OG NATURVITENSKAP
Høgskolen i Oslo	AVD. FOR LÆRERUTDANNING OG INTERNASJONALE STUDIER
Høgskolen i Oslo	SENTER FOR PROFESJONSSTUDIER
Høgskolen i Telemark	INSTITUTT FOR LÆRERUTDANNINGSFAG
Høgskolen i Vestfold	AVD. FOR LÆRERUTDANNING
Høgskolen i Østfold	AVD. FOR LÆRERUTDANNING
DMMH	DRONNING MAUDS MINNE HØGSKOLE FOR FØRSKOLELÆRERUTDANNING

Kilde: Forskningsrådet/NIFU

Tabell V.6 Enheter med forskning på barnehageområdet som ikke har fått forskningsmidler til prosjekter på barnehageområdet fra PFOU eller U2020.

Institusjons/-type	Institutt
Instituttsektoren	NORDLANDSFORSKNING
Instituttsektoren	TELEMARKSFORSKNING - NOTODDEN
Instituttsektoren	ØSTLANDSFORSKNING
Instituttsektoren	NORSK INSTITUTT FOR FORSKNING OM OPPVEKST, VELFERD OG ALDRING
Universitetet i Oslo	INSTITUTT FOR SPESIALPEDAGOGIKK
Universitetet i Tromsø	INSTITUTT FOR LÆRERUTDANNING OG PEDAGOGIKK
NLA høghskolen	Alle enheter
Universitetet i Stavanger	NASJONALT SENTER FOR LESEOPPLÆRING OG LESEFORSKNING
Universitetet i Stavanger	INSTITUTT FOR FØRSKOLELÆRERUTDANNING
Universitetet i Agder	FAKULTET FOR TEKNOLOGI OG REALFAG
Universitetet i Agder	FAKULTET FOR KUNSTFAG
Høgskolen i Volda	AVD. FOR KULTURFAG
Høgskolen i Volda	NYNORSKSENTERET - NASJONALT SENTER FOR NYNORSK I OPPLÆRINGA
Høgskolen i Bergen	AVD. FOR LÆRERUTDANNING
Universitetet i Nordland	INSTITUTT FOR LÆRERUTDANNING, KUNST OG KULTURFAG
Høgskolen i Lillehammer	AVD. FOR HUMANIORA, IDRETT OG SAMFUNNSVITENSKAP
Høgskolen i Nesna	Alle enheter
Høgskolen i Sør-Trøndelag	AVD. FOR LÆRERUTDANNING
Høgskolen i Telemark	INSTITUTT FOR PEDAGOGIKK
Høgskolen i Sogn og Fjordane	AVD. FOR LÆRERUTDANNING OG IDRETT
NTNU	PEDAGOGISK INSTITUTT

Kilde: NIFU

Tabell V.7 Stillingsstrukturen¹ ved universitetsmiljøer innenfor utdanningsforskning i 2005 og 2011 etter instituttgruppe.

		Professor	Første- aman- uensis	Øvrige faste vit./ faglige stillinger	Post- doktor/ forsker	Rekrutt- erings- stilling	Totalt
Mottatt midler, stor andel utdanningsforskning	2005	44	53	160	33	44	334
	2011	47	88	164	45	76	420
Mottatt midler, middles andel utdanningsforskning	2005	93	150	158	24	99	524
	2011	117	155	140	53	148	613
Stor andel utdanningsforskning, ikke mottatt midler	2005	22	41	86	31	31	211
	2011	26	42	86	38	53	245
Middels andel utdanningsforskning, ikke mottatt midler	2005	29	28	33	12	13	115
	2011	40	26	31	12	30	139

¹Øvrige faste vitenskapelige/faglige stillinger inkluderer førstelektor, amanuensis, faglig leder, universitets- og høskolelektor og spesialstillinger tilknyttet profesjonsutdanningene. Rekrutteringsstilling omfatter doktorgradsstipendiater og vitenskapelige assistenter.

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

Tabell V.8 Stillingsstrukturen¹ ved høskolemiljøer innenfor utdanningsforskning i 2005 og 2011 etter instituttgruppe.

		Professor	Første- aman- uensis	Øvrige faste vit./ faglige stillinger	Post- doktor/ forsker	Rekrutt- erings- stilling	Totalt
Mottatt midler, stor andel utdanningsforskning	2005	28	192	793	16	49	1078
	2011	58	214	850	48	68	1238
Mottatt midler, middles andel utdanningsforskning	2005	16	17	72	4	16	125
	2011	21	30	59	5	24	139
Stor andel utdanningsforskning, ikke mottatt midler	2005	10	57	368	12	27	474
	2011	31	70	372	9	39	521
Middels andel utdanningsforskning, ikke mottatt midler	2005	50	97	342	11	32	532
	2011	69	134	428	6	84	721

¹Øvrige faste vitenskapelige/faglige stillinger inkluderer førstelektor, amanuensis, faglig leder, universitets- og høskolelektor og spesialstillinger tilknyttet profesjonsutdanningene. Rekrutteringsstilling omfatter doktorgradsstipendiater og vitenskapelige assistenter.

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

Tabell V.9 Stillingsstrukturen ved miljøer i instituttsektoren med utdanningsforskning i 2005 og 2011 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.

		Forsker I/II	Forsker III	Post-doktor/ stipendiat	Totalt
Mottatt midler	2005	209	114	75	398
	2011	265	92	85	442
Ikke mottatt midler	2005	33	27	7	67
	2011	39	15	5	59

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

Tabell V.10 Utdanningsforskere ved universitetsmiljøer i 2005 og 2011 etter stilling og hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.

		Professor	Første-amanuensis	Øvrige faste vit./faglige stillinger	Post-doktor/forsker	Rekrutteringsstilling	Totalt
Mottatt midler	2005	42	71	136	22	48	319
	2011	60	104	146	30	60	400
Ikke mottatt midler	2005	19	42	80	17	22	180
	2011	29	44	51	23	36	183

[†]Øvrige faste vitenskapelige/faglige stillinger inkluderer førstelektor, amanuensis, faglig leder, universitets- og høskolelektor og spesialstillinger tilknyttet profesjonsutdanningene. Rekrutteringsstilling omfatter doktorgradsstipendiater og vitenskapelige assistenter.

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

Tabell V.11 Utdanningsforskere ved høyskolene i 2005 og 2011 etter stilling og etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.

		Professor	Første-amanuensis	Øvrige faste vit./faglige stillinger	Post-doktor/forsker	Rekrutteringsstilling	Totalt
Mottatt midler	2005	23	85	362	7	31	508
	2011	58	139	436	26	49	708
Ikke mottatt midler	2005	8	36	144	9	12	209
	2011	24	36	182	3	35	280

[†]Øvrige faste vitenskapelige/faglige stillinger inkluderer førstelektor, amanuensis, faglig leder, universitets- og høskolelektor og spesialstillinger tilknyttet profesjonsutdanningene. Rekrutteringsstilling omfatter doktorgradsstipendiater og vitenskapelige assistenter.

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

Tabell V.12 Avlagte doktorgrader innenfor utdanningsforskning i perioden 2008 til våren 2011 etter kandidatens arbeidssted i 2009.

	Mottatt midler, stor andel utdanningsforskning	Mottatt midler, middels andel utdanningsforskning	Stor andel utdanningsforskning, ikke mottatt midler	Middels andel utdanningsforskning, ikke mottatt midler	Totalt
Instituttsektoren		5		1	6
Universiteter	32	14	17	3	66
Universitetet i Bergen		5		1	6
Universitetet i Oslo	15		7		22
Universitetet i Tromsø	10				10
NTNU	2		3	2	7
Øvrige universiteter	5	9	7		21
Vitenskapelige høgsk. m.fl.	2		1	4	7
Statlige høgskoler	27	2	5	6	40
Totalt	61	21	23	14	119

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

Tabell V.13 Stillingsstrukturen¹ ved universitetsmiljøer innenfor barnehageforskning i 2005 og 2011 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.

		Professor	Første-amanuensis	Øvrige faste vit./faglige stillinger	Post-doktor/forsker	Rekrutteringsstilling	Totalt
Mottatt midler	2005	53	76	165	19	55	368
	2011	78	108	170	25	92	473
Ikke mottatt midler	2005	25	42	73	12	27	179
	2011	31	38	68	18	39	194

¹Øvrige faste vitenskapelige/faglige stillinger inkluderer førstelektor, amanuensis, faglig leder, universitets- og høgskolelektor og spesialstillinger tilknyttet profesjonsutdanningene. Rekrutteringsstilling omfatter doktorgradsstipendiater og vitenskapelige assistenter.

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

Tabell V.14 Stillingsstrukturen¹ ved høgskolemiljøer innenfor barnehageforskning i 2005 og 2011 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.

		Professor	Første-amanuensis	Øvrige faste vit./faglige stillinger	Post-doktor/forsker	Rekrutteringsstilling	Totalt
Mottatt midler	2005	37	159	670	18	47	931
	2011	68	203	765	37	79	1152
Ikke mottatt midler	2005	8	39	282	10	17	356
	2011	19	56	311	8	27	421

¹Øvrige faste vitenskapelige/faglige stillinger inkluderer førstelektor, amanuensis, faglig leder, universitets- og høgskolelektor og spesialstillinger tilknyttet profesjonsutdanningene. Rekrutteringsstilling omfatter doktorgradsstipendiater og vitenskapelige assistenter.

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

Tabell V.15 Stillingsstrukturen¹ ved instituttsektormiljøer innenfor barnehageforskning i 2005 og 2011 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.

		Forsker I/II	Forsker III	Post-doktor/ stipendiat	Totalt
Mottatt midler	2005	126	102	69	297
	2011	188	83	69	340
Ikke mottatt midler	2005	27	23	6	56
	2011	36	15	5	56

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

Tabell V.16 Barnehageforskere ved universitetene i 2005 og 2011 etter stilling¹ og hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU og U2020.

		Professor	Første-amanuensis	Øvrige faste vit./faglige stillinger	Post-doktor/forsker	Rekrutteringsstilling	Totalt
Mottatt midler	2005	0	3	14	6	6	29
	2011	3	8	14	1	2	28
Ikke mottatt midler	2005	1	3	19	0	3	26
	2011	3	8	22	1	4	38

¹Øvrige faste vitenskapelige/faglige stillinger inkluderer førstelektor, amanuensis, faglig leder, universitets- og høyskolelektor og spesialstillinger tilknyttet profesjonsutdanningene. Rekrutteringsstilling omfatter doktorgradsstipendiater og vitenskapelige assistenter.

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

Tabell V.17 Barnehageforskere ved høyskolene i 2005 og 2011 etter stilling¹ og etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU og U2020.

		Professor	Første-amanuensis	Øvrige faste vit./faglige stillinger	Post-doktor/forsker	Rekrutteringsstilling	Totalt
Mottatt midler	2005	6	22	79	3	6	116
	2011	11	30	97	4	10	152
Ikke mottatt midler	2005	0	0	13	1	1	15
	2011	0	2	19	2	3	26

¹Øvrige faste vitenskapelige/faglige stillinger inkluderer førstelektor, amanuensis, faglig leder, universitets- og høyskolelektor og spesialstillinger tilknyttet profesjonsutdanningene. Rekrutteringsstilling omfatter doktorgradsstipendiater og vitenskapelige assistenter.

Kilde: NIFU/Forskningsrådet

Tabelloversikt

Tabell 1 Antall enheter som er med i gjennomgangen etter institusjonstype og hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU og U2020.	11
Tabell 2 Antall enheter med utdanningsforskning på barnehageområdet som er med i gjennomgangen etter institusjonstype og hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.	13
Tabell 3 Utdanningsforskere med doktorgrad i 2005 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.	22
Tabell 4 Utdanningsforskere med doktorgrad i 2011 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.	23
Tabell 5 Barnehageforskere med doktorgrad i 2005 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.	29
Tabell 6 Barnehageforskere med doktorgrad i 2011 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.	30

Figuroversikt

Figur 1 Stillingsstrukturen ¹ ved universitetsmiljøer innenfor utdanningsforskning i 2005 og 2011 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU og U2020.....	17
Figur 2 Stillingsstrukturen ved høgskolemiljøer innenfor utdanningsforskning i 2005 og 2011 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020	18
Figur 3 Stillingsstrukturen ved miljøer i instituttsektoren med utdanningsforskning i 2005 og 2011 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.....	19
Figur 4 Utdanningsforskere ved universitetsmiljøer i 2005 og 2011 etter stilling og hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.....	20
Figur 5 Utdanningsforskere ved høgskolene i 2005 og 2011 etter stilling og etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.....	21
Figur 6 Avlagte doktorgrader innenfor utdanningsforskning i perioden 2008 til våren 2011 etter kandidatens arbeidssted i 2009.	24
Figur 7 Stillingsstrukturen ¹ ved universitetsmiljøer innenfor barnehageforskning i 2005 og 2011 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.....	26
Figur 8 Stillingsstrukturen ¹ ved høgskolemiljøer innenfor barnehageforskning i 2005 og 2011 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.	26
Figur 9 Stillingsstrukturen ¹ ved instituttsektormiljøer innenfor barnehageforskning i 2005 og 2011 etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU eller U2020.....	27
Figur 10 Barnehageforskere ved universitetene i 2005 og 2011 etter stilling ¹ og hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU og U2020.	28
Figur 11 Barnehageforskere ved høgskolene i 2005 og 2011 etter stilling ¹ og etter hvorvidt miljøene har mottatt forskningsmidler fra PFOU og U2020.....	29

Nordisk institutt for studier av
innovasjon, forskning og utdanning

Nordic Institute for Studies in
Innovation, Research and Education

www.nifu.no